

Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation – SICMRI 2026

TARIXIY TAFAKKUR TUSHUNCHASI, UNING KOMPONENTLARI VA SHAKLLANISH TAMOYILLARI

Nurmuhammedova Nozima Nodir qizi

NamDPI 2- magistranti

Annotatsiya

Ushbu maqolada tarixiy tafakkur tushunchasi, mezonlari uning komponentlari va uni oshirish uchun metodik tafsilyalar hamda tarix darslarida tarixiy tafakkurni rivojlantirish uchun metodik tavsiyalar haqida yoritib berilgan.

Kalit soʻzlar

Mnemonika, tarixiy ahamiyat, axloqiy oʻlcham, sabab va oqibat, tarixiy qarash, xranalogik fikrlash, tarixiy muammolar, tarixiy tadqiqot

Аннотация

В данной статье рассматривается понятие исторического мышления, критерии его составляющих и методические уточнения для его повышения, а также методические рекомендации по развитию исторического мышления на уроках истории.

Ключевые слова

Мнемоника, историческая аксиома, моральное измерение, причина и следствие, историческое видение, хронологическое мышление, исторические проблемы, историческое исследование

Annotation

this article covers the concept of historical thought, its criteria and methodological considerations for its enhancement, and methodological recommendations for the development of historical thought in history lessons.

Keywords

mnemonics, historical ethics, moral dimension, cause and effect, historical view, chranalogical thinking, historical problems, historical study

Bugungi kunda ta'lim tizimi nafaqat nazariy bilimlarni berishga, balki shaxsning ma'naviy yetukligini oshirishga ham xizmat qilishi zarur. Buning uchun esa pedagoglardan kuchli bilimga ega va malakali bo'lish talab qilinadi. Talabalarda tarixiy tafakkurni shakllantirish, tarixiy bilimlar asosida talabalarining ma'naviyatini boyitish va ularni jamiyatga foydali shaxslar sifatida tarbiyalash bugungi kunning dolzarb muammolaridandir. Tarixiy tafakkur tushunchasi sanalar va ma'lumotlarni shunchaki yodlash emas, balki tarixni tushunish, uni o'rganish va o'tmish to'g'risida o'zining fikr mulohazasini bildirish olish, undan xulosa chiqarib tanqidiy ko'nikmalar bera olish hamdir. Tarixiy tafakkurni oshirish uchun quyidagilar zarur :

- Tarixiy fikrlashdan foydalanib, tarixiy voqealar va hodisalarni tahlil qilish va talqin qilish
- Tarixiy voqealar va ularning zamonaviy jamiyatga doimiy ta'sirini chuqur va ko'p qirrali tushinishni rivojlantirish

Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation – SICMRI 2026

- Tarixiy fikrlashni zamonaviy masalalar va muammolarga tatbiq etish.

Tarixiy tafakkurni shakllantirish uchun talabalar ko'plab manbalar bilan ishlashlari va voqea-hodisalarning sabab oqibatlarini tushunishlari kerak. Buning uchun esa mnemonika kabi faol o'qitish metodlari, interfaol o'qitish texnologiyalaridan xabardor bo'lishi kerak. Britaniya Kolumbiya universiteti professori va Tarixiy tafakkur loyihasi yaratuvchisi Peter Seixas talabalarda tarixiy fikrlash savodxonligini tashkil etuvchi oltita o'zaro bog'liq tarixiy fikrlash tushunchalarini bayon qiladi. Ushbu tushunchalar talabalar uchun asosiy manba hujjatlari va hikoyalar yordamida o'tmish haqida hikoya yaratish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan, yoki Sexias "Izlar" va "Hisoblar" deb ataydi. Garchi bu mezonlar tarixiy savodxonlikni rivojlantirish uchun model bo'lsa-da, Sexias bu tushunchalarni faqat o'tmishni chuqur o'rganish orqali qo'llash mumkinligini ta'kidlaydi. Ular tarixiy tafakkur va tarixiy savodxonlikning ustunlarini aniq tushuntirib berganlar. Ushbu ma'lumotlar tarixni shunchaki fan sifatida emas, chuqur tahliliy fan sifatida o'rganishga poydevor bo'ladi. Ular tarixiy tahlilning 6 ta asosiy mezonini ko'rsatib o'tganlar.

1. Tarixiy ahamiyatni belgilash

Birorta mavzuning o'rganishga loyiq deb topish masalan: Turkiston muxtoriyati va qurolli harakat mavzusining tarixiy ahamiyati Turkistondagi milliy harakat shunchaki mahalliy norozilik emas, balki mintaqaning o'rta asrlar turmush tarzidan zamonaviy dunyoga o'tishga bo'lgan intilishidir. Uning muhimligi milliy o'zlikni anglashga qaratilgan harakatdir. Uzlüksizlik va o'zgarish

Bu davr Turkiston tarixidagi eng katta "burilish nuqtasi" hisoblanadi.

O'zgarish: An'anaviy diniy ta'limdan zamonaviy dunyoviy ta'limga (usuli jadid), feodal boshqaruvdan demokratik respublika (Turkiston muxtoriyati) g'oyasiga o'tish yuz berdi.

Uzlüksizlik: Mustamlakachilik zulmiga qaramay, xalqning o'z madaniyati, tili va dinini saqlab qolishga bo'lgan intilishi davom etdi. Bu intilish 1991-yildagi mustaqillik bilan yakunlandi.

Sabab va oqibat

Sabablar: Rossiya imperiyasining mustamlakachilik siyosati, mahalliy xalqning huquqsizligi va o'lkaning iqtisodiy-madaniy qoloqligi.

Oqibatlar:

Qisqa muddatli: 1917-yilgi Turkiston muxtoriyatining e'lon qilinishi, keyinchalik uning qonga botirilishi va sovet tuzumining o'rnatilishi.

Uzoq muddatli: Milliy ziyolilar qatl etilgan bo'lsa-da (1937-38 yillar), ularning g'oyalari xalq xotirasida saqlanib qoldi va milliy uyg'onishga xizmat qildi.

Birlamchi manbalar bilan ishlash

Ushbu mavzuni o'rganishda quyidagi manbalar muhim:

Birlamchi manbalar: "Sadoi Turkiston", "Oyna" kabi jadid gazetalari, Behbudiy, Fitrat, Cho'lponning asarlari, Turkiston muxtoriyati deklaratsiyasi, arxiv hujjatlari.

Tahlil: Ushbu manbalar orqali o'sha davr mualliflarining niyatlari, qo'rquvlari va kelajak haqidagi orzularini tushunish mumkin.

Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation – SICMRI 2026

Tarixiy nuqtai nazar

Tarixiy savodxonlik bizdan o'sha davr odamlarining ko'zi bilan qarashni talab qiladi: Jadidlar uchun millatni saqlab qolishning yagona yo'li — ilm va islohot edi. Sovet mafkurasi esa bu harakatni "bosmachilik" yoki "millatchilik" deb tamg'alagan. Xulosa: Bugungi nuqtai nazardan biz ularni millat qahramonlari va istiqloq fidoyilari deb bilamiz.

Axloqiy o'lcham

Bu mavzu bugungi avlodga katta axloqiy dars beradi: Vatan ozodligi yo'lida qurbon bo'lgan otabobolarimizning (masalan, Usmon Nosir, Cho'lpon) fojiasi bizni bugungi tinchlik va mustaqillikni qadrlashga o'rgatadi. Mustamlakachi tuzumning milliy boyliklarni talashi va ziyolilarni qatag'on qilishi — insoniyat tarixidagi axloqsizlik va adolatsizlik namunasi sifatida o'rganiladi. Xulosa shuki Turkistonda milliy harakat mavzusining tarixiy ahamiyati shundaki, u bizga "Biz kimmiz, qayerdan keldik va qayerga boryapmiz?" degan fundamental savollarga javob beradi. Bu mavzuni o'rganish — tarixiy adolatni tiklash va milliy g'oyani shakllantirishning asosiy vositasidir.

2.Birlamchi manbalar bilan ishlash

O'tmish guvohliklarini tahlil qilish. Dastlab manba aniqlanadi. Masalan: jadidlar tomonidan tashkil etilgan "Sadoi Farg'ona" gazetasi ilk Farg'onda bosilib chiqqan va undagi guvohlar quyidagilar:

Ijtimoiy davatlar: yoshlarga dunyoviy bilimlarni o'rgatuvchi zamonaviy (Usuli jadid maktablarini tashviq qilish.

Iqtisodiy tahlil: paxta va dala ishlarida, savdo ishlarida mustaqil bo'lishga intilishi va madraslar uchun yetarli mablag' lozimligi.

Til jihatidan : O'zbek tilini boyitish va begona so'zlardan tozalashga katta etibor qaratilgan. Bu esa milliy o'zlikni anlashda alohida o'ringa ega hisoblanadi. Manba bizga to'liq ma'lumot bermaydi. Chunki biz gazeta orqali faqat milliy ziyolilar (Jadidlar) ning qarashlarini bildik. Lekin dehqon yoki oddiy xalqning milliy o'zlikka doir qarashlari qanday edi? Biz ularni xalq qo'shiqlari (folklor) yoki oddiy odamlarning sudlardagi arizalari va turli xil siyosiy, ijtimoiy iqtisodiy hujjatlar orqali bilib olishimiz mumkin. Biz bundan tashqari manbani boshqa manbalar bilan solishtirib chiqishimiz mumkin. Masalan: "Sadoi Turkiston" yoki boshqa hujjatlar.

3.Yuz bergan o'zgarish va davomiylik

Avvalgi feodal tuzimdan demokratik boshqaruv tuzimga o'tilishi. Bu o'zgarish Turkistondagi eng katta burilish hisoblanadi. Mustamlakachilik siyosati qanchalik xalqni og'ir ahvolga olib kelmasin, xalq o'zining tili, dini, madaniyatini saqlab qoldi va mustaqillikka erishdi.

4.Sabab va oqibat

Turkistonni milliy mustaqillik uchun olib borgan harakatlariga sabab qilib, ularning haq huquqlarining poymol bo'lishi, boy hududlaridan o'z maqsadlari uchun foydalanishini olsak, oqibat milliy o'zlik harakatlari va mustaqil bo'lishini olishimiz mumkin.

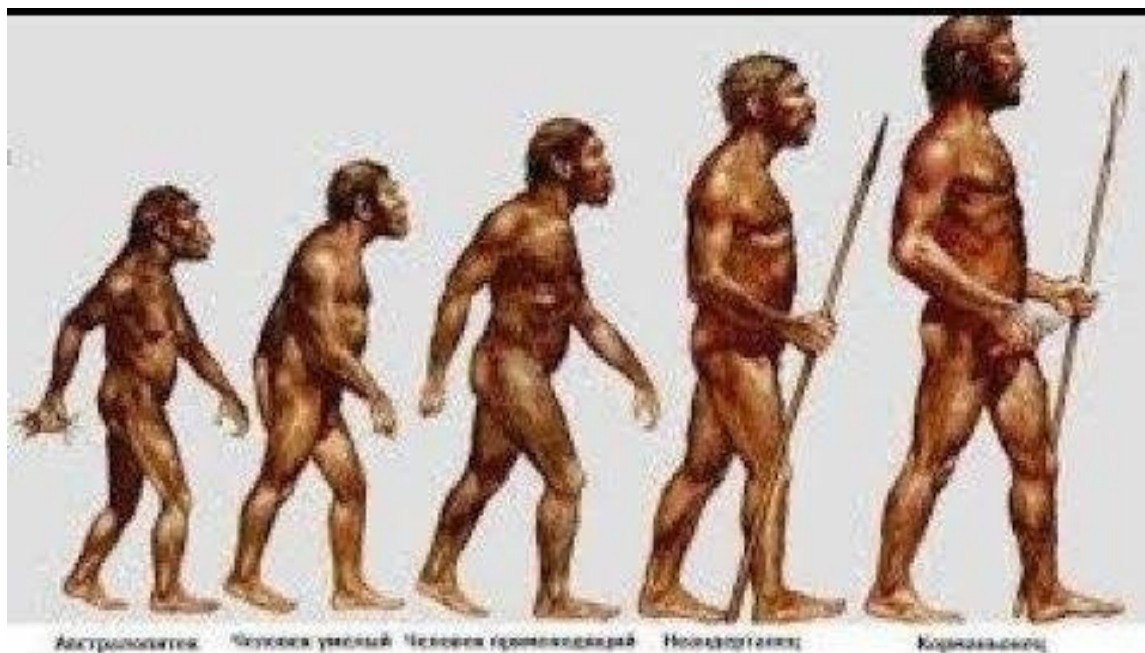
5.Tarixiy qarashlar

Biz buning uchun tarixni o'sha davr odamlari nuqtai nazarida qarashimiz lozim. Ziyolilarning maqsadi milliy davlatchilikni tiklash va uni rivojlangan davlatlar qatoriga qo'shishdan iborat edi. Buni esa ilm va islohot bilan amalga oshirish mumkin deb qarashgan.

Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation – SICMRI 2026

Xulosa qilib aytsam ushbu mavzu juda katta tarixiy ahamiyatga ega. Mavzu xalqni biz kimmiz degan savolga javob topishga, milliy o'zligini anglashga va tarixiy taakkurini boyitishga xizmat qiladi. Peter Seixas va Kolumbiya Unversiteti professori ishlab chiqqan yuqoridagi tahlil qilish usuli orqali o'quvchi va talabalar tarixni yuzaki o'rganib qolmay, balki tasavvur qilishadi va chuqur bilimga ega bo'lishadi. Bu ularda milliy iftixor tuyg'usini uyg'otadi va kelajakka ishonch bilan qarashga undaydi. Tarixiy fikrlashning bir nechta tarkibiy qismlarga bo'lish mumkin. Masalan:

Xranalogik fikrlash: Bu faqatgina sanalarni yodlash emas, balki vaqt o'tgan sari o'zgarib borgan voqealarni anglash, ketma-ketligini aniqlash va ularni bir biriga solishtirishdir. Vaqt va tarix bir biri bilan chambarchas bog'liqdir. Tarix noyob hodisalar ketma-ketligida rivojlanadi. J.Uitrou yozadi: "Misrliklar tarixni yoki o'tmish va kelajakni juda kam his qilishgan. Chunki ular dunyoni mohiyatan turg'un va o'zgarmas deb hisoblashgan. Masalan: talabaga Shayboniylar davlati nechinchi asrda tuzilgan degan savol berilsa, u xranalogik fikrlab Shayboniyni qachon taxtga kelgani va O'rta Osiyoga xujumlarini eslaydi va shayboniylar davlatini qachon tuzilganini oson aniqlaydi. Talaba sanalardan birini eslasa qolgan ma'lumotlar ham esiga tushadi. Bundan tashqari qadimgi odam qiyofasining vaqtga qarab o'zgarishi ham bunga misol bo'la oladi. (1-lova)

O'quvchi voqealar ketma-ketligini xranalogik tartibda joylashtiradi. Bundan tashqari shu vaqt ichida inson hayotida yashash tarzida qanday o'zgarishlar ro'y berganligini va voqealar o'rtasidagi bog'liqligini bilib olishimiz mumkin. Tarixni katta va kichik davrlarga bo'lib o'rganish ham mumkin. Masalan: olimlar tomonidan tarix "O'rta asrlar", "Yangi davr" kabi turlarga bo'lib o'rganiladi. Bundan tashqari voqealarni sabab va oqibatga bo'linadi. Masalan, buyuk geografik kashfiyotlarni sabab qilib olsak, yangi yo'llarning ochilishiga sabab bo'ladi. Sovet Sotsialistik Respublikasining parchalanishi natijasida 15 ta mustaqil Respublikaning tashkil topishini olishimiz mumkin. Xranalogik fikrlash bir nechta voqeani zanjirlab bog'lashga o'rgatadi va xranalogik fikrlaydigan inson voqealarni videoga o'xshab tasavvur qiladi. Voqea qachon boshlandi, davom etdi va tugadi.

Tarixiy tushunish: Tarixiy jarayonlarni idrok qilish va o'rganish hisoblanadi. Tarixiy tushunish jamiyat rivojlanishining qonuniyatlarini, tarixiy jarayonlarning sabab-oqibat aloqalarini idrok

Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation – SICMRI 2026

etishni bildiradi. Bu jarayon o'zlikni anglash, ma'naviy bo'shliqlarni oldini olish va kelajakni qadrlashga xizmat qiladi.

Tarixiy voqelik anglash — tarixiy hodisalarning murakkab taraqqiyot jarayonlari ekanligi, ularning ijtimoiy-tarixiy kontekstida yuz berganligini bilish. Tarixiy tushunish tarixiy tafakkur va fikrlashni shakllantirib, kelajakda to'g'ri qarorlar qabul qilishga o'rgatadi.

Tarixiy tahlil: Tarixiy dalil va ma'lumotlarni solishtirish, ularga tanqidiy fikrlashni o'rgatadi. Tanqidiy fikrlash-O'quvchilarni bilimni chuqur anglash, tahlil qilish, baholash va mustaqil qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan muhim ko'nikmadir. Tarix fani o'quvchilarga faqat yodlashni o'rgatmaydi, balki tarixiy voqealarni sabab va oqibatlarini anglash, turli manbalardagi qarama-qarshi ma'lumotlarni taqqoslash imkonini beradi. Shu tariqa, tarixiy bilimlar shunchaki faktlar emas, balki o'rganuvchilarning dunyoqarashi va mantiqiy va tarixiy tafakkuri hisoblanadi. Tarix fani vaqt va makonda turli hodisa-voqealarni o'rganadi. Masalan, tarixiy voqealarni o'rganishda o'quvchilar “Nega Yevropa davlatlari savdo yo'llarini qo'lga olishga harakat qilyapti?”, “Uning natijasi qanday bo'ladi?” kabi savollarga javob topish maqsadida voqealarni chuqurroq tahlil qilishadi. Tarixda ko'plab qarama-qarshi va ziddiyatli, murakkab vaziyatlar bor va o'quvchilar uni bir tomonlama fikrlab emas, balki ko'p tomonlama fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Masalan, bir voqea haqida turli tarixchilar turlicha fikr yuritishi mumkin. O'quvchilar bunday voqealarni tahlil qilib xulosa chiqarishga o'rgatiladi. Tarix fani faqatgina o'tmishni yodlash emas, balki o'tmishni hozirgi zamonga bog'lash va undan o'rganib hayotda foydalanish imkonini beradi. Tarix darslarida tanqidiy fikrlashni oshiradigan bir nechta uslublar mavjud. Masalan oddiy savol javob usuli o'quvchini o'ylashga majbur qiladi. Masalan, “Nega ruslar O'rta osiyo hududiga bostirib kirdi?”, “Xonliklarga Angliya bostirib kirganda qanday siyosat yuritilardi?”, “Nega xonlar o'zaro birlashmadilar va agar ular birlashib harakat qilganlarida nima bo'lardi?” kabi savollar o'quvchilarni vaziyatlarni tahlil qilishga o'rgatadi. O'quvchilarni Angliyada manufaktura bilan tanishtirish oldidan ularga o'rta asrlardagi hunarmandchilikni eslash talab qilinadi. Bu topshiriq ularda bir biriga taqqoslab, ishlab chiqarishning har ikkala turi o'rtasidagi farqni aniqlashga yordam beradi. Shu tariqa o'quvchilar faol qatnashuvchiga aylanadilar. Bundan tashqari o'quvchilar bir nechta manbalarni solishtirib taqqoslash orqali ham voqealarni tahlil qiladilar va mustaqil xulosa chiqarishni o'rganadilar. Ular manbalarni ishonchliligini va ular qanday tarixiy sharoitda vujudga kelganligini aniqlaydilar va ulardan mustaqil foydalanishni o'rganadilar. Tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishda baholash tizimi muhim o'rin tutadi. O'quvchilarning tanqidiy fikrlash darajasini aniq o'lchash orqali ularning kamchiliklari aniqlanadi va ta'lim jarayoni takomillashtiriladi. Baholash mezonlariga quyidagilar kiradi:

- O'quvchining tarixiy faktlarni mantiqiy tahlil qilish qobiliyati;
- Turli nuqtai nazarlarni solishtirish va o'z fikrini asoslash;
- Dalillarni tanlash va ularni to'g'ri tushuntirish;
- Yangi ma'lumotlarni o'zlashtirish va uni amaliyotda qo'llash ko'nikmalari.

Shu bilan birga, baholash jarayoni faqat yozma testlar bilan cheklanmasligi lozim. Yaxshi natijalarga erishish uchun o'quvchilarning og'zaki taqdimotlari, loyiha ishlari, munozaralardagi ishtiroki va boshqa faoliyatlari ham inobatga olinishi kerak. Xulosa qilib aytganda bugungi kunda ta'lim tizimining asosiy maqsadi – o'quvchilarda tanqidiy fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishdir. Sababi zamonaviy jamiyatda axborotning keng va tez tarqalishi o'quvchilar mustaqil fikrlash, tahlil qilish va muammolarga har tomonlama yechim topish qobiliyatini talab qiladi.

Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation – SICMRI 2026

Tarixiy tadqiqot: Asosan tarixiy tadqiqotda manbalarni tahlil qilish, o'zbekiston tarixi, jahon tarixi fanlaridan va zamonaviy texnologiyalardan foydalanishni o'z ichiga oladi.

Tarixiy tadqiqotlar metodologiyasi va zamonaviy usullari darsligida tarixiy tadqiqotlar imkoniyatlarini kengaytiruvchi quyidagi usullardan ba'zilar keltirilgan:

- Empirik tadqiqot usullari. Kuzatish, o'lchash, taqqoslash, tajriba o'tkazish.
- Nazariy tadqiqot usullari. Abstraktlashtirish, aksiomatik usul, formalizatsiya, modellash, deduksiya, induksiya.
- Tarixiy metod. Tarixiy jarayonlarni tushunishda formativ yondashuv va uning o'ziga xos xususiyatlari, shuningdek, tarix fanida tsivilizatsiya yondashuvining afzalliklari.

Tarixiy muammolar: Tarixiy voqealar tahlil qilinadi va qaror qabul qilinadi. Masalan Zahiriddin Muhammad Bobur va Shayboniyxon bilan so'ngi jangda nimaga Bobur Erondan yordam olganligi sababli aholi unga qarshi bo'lib qoldi. Agar Bobur u Erondan yordam olmaganda g'alabaga erishgan bo'lar edimi degan muammolarga duch keladi va ularga javob topishga harakat qiladi. Ayniqsa O'zbekiston xalqlari tarixshunosligining dolzarb masalalaridan biri shuki, XX asrda insoniyat tarixida birinchi va ikkinchi jahon urushi sababli millionlab insonlarning qirilib ketishi, inson huquqlarining paymol bo'lishi, mustamlakachilik siyosatining og'ir ko'rinishlari, o'zbek xalqining tarixi buzib yozilishi, tarbiyaviy ahamiyatga ega bo'lmagan kitoblar chiqarilishi xalqni chalg'itadi va inson ongini o'tmaslashtiradi. Yuqoridagi muammolar ham o'quvchilarda muammolarga yechim topishga va asl manbalarni ajratib o'rganishga chorlaydi. Bundan tashqari tarixiy muammolarni solishtirish orqali ham voqealar tahlil qilinadi. Masalan, Fransiya davlatining markazlashuvi jarayoni, sulolalar almashuvi yoki ziddiyatli muammolar bilan Angliyadagi shunga o'xshash jarayon o'rtasidagi umumiylikni topishga yo'naltiradi. O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasidagi islohatlar tufayli o'quvchilarning bilish faoliyatini faollashtirish va ularning mustaqil fikrlash qobiliyatlarini kuchaytirish maqsadida dars jarayonida muammoli vaziyatlarni yaratish usullarini tez-tez qo'llab turadilar. Dars mavzusini muammoli qilib qo'yishdir.¹ O'qituvchi o'quvchilarni o'ylashga majbur qiladi. Masalan, VII sinfda "Niderlandiya burjua inqilobi" mavzusini boshlar ekan, o'quvchilar oldiga aholisi juda kam, (o'sha davrda 400 000 kishiga yetar – yetmas) kichkinagina bir mamlakat bo'lgan va bundan tashqari Ispaniyaga qaram bo'lgan. Lekin Niderlandiya XVI asrda Yevropaning eng boy va ilg'or mamlakatlardan biriga aylanganligi va siyosiy mustaqil davlat bo'lgan Angliyani o'zining iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyoti jihatidan orqada qoldirib ketganligi sabablarini o'ylab ko'ring. Nima uchun Niderlandiyada inqilob bo'ldi? – degan muammoni qo'yadi va ularning e'tiborini bu masaladagi ravshan ko'rinib turgan ziddiyatga qaratadi. O'quvchilar bunda xaritani ko'radi, mavzu bo'yicha yangi ma'lumotlar qidiradi va vaziyatni tahlil qiladi. O'quvchilar ikkala davlat o'rtasidagi xo'jalik va ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotni bir-biriga taqqoslaydilar.

Xulosa qilib aytsek tarixiy tafakkurni rivojlantirish hozirda dolzarb muammolardan biridir. Yoshlarda ijtimoiy faollikni va tarixiy tafakkurni oshirish maqsadida aholi o'rtasida turli xil temalarda leksiya va suxbatlar uyishtirish, mahalliy yodgorliklarni muhofaza qilish, ulug' Vatan urushi va do'stlik qabristonlarini parvarishga qarashib turish, tarix darslarida muzeylardan ham foydalanib dars o'tilsa, berilayotgan ta'limning puxtaligi ham oshadi. muzey materiallaridan; xar bir asrga oid sopol idishlar, tosh kurollar, xar bir davrda chikarilgan pullarni asl nusxalari yoki fotosur'atlari, kiyim-kechaklarning fotosur'atlari va boshqa mana shu singari eksponatlar

1. Mirziyoyev Sh.M "Qonun ustuvorligi inson manfaatlarini ta'minlash-yurt taraqqiyoti va xalq farovonligi garovidir", T.: "O'zbekiston", 2017. – B. 23.

Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation – SICMRI 2026

bulsa juda xam yaxshi buladi. Bulardan o'quvchilarning yoshlariga moslab darsliklardagi xujjatlarda kursatilgan materillar asosida dars olib boriladi. Masalan, 6-sinfda "Mamlakatimizning eng kadimgi axolisi" temasini o'tishda o'qituvchi muzey materiallaridan juda yaxshi foydalansa buladi. Bunda kabinetda mavjud bo'lgan ibtidoiy jamoa tuzumiga oid toshdan yasalgan mexnat kurollari usha paytda yashagan odamlarni, xayvonlarni suyak koldiklarini kursatish orkali o'tish mumkin. Bu bilan o'quvchilarda utmish ajdodlarimizning tinmay mashaqqatli mexnat kilishlari tufayli, bizni o'quvchilarda xozirgi zamon texnikamizni kelib chikkanligi xakida fikr uyg'otishga muvaffaq bo'lamiz.

Foydalanilgan Adabiyot

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risidagi" Qonuni // Barkamol avlod – O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. – T.: O'zbekiston, 1997. – B. 67.
2. Каримов И. Юксак маънавият – енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008.
3. Mirziyoyev Sh.M "Qonun ustuvorligi inson manfaatlarini ta'minlash-yurt taraqqiyoti va xalq farovonligi garovidir", T.: "O'zbekiston", 2017. – B. 23.
4. Egamberdieva N "Ijtimoiy pedagogik" T.: "Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston milliy kutubhonasi nashriyoti" 2009. – B. 44.
- 5 Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – T.: O'zbekiston, 2021
- 6 Gaffarov Ya.X., Gaffarova M. O'zbekiston xalqlari tarixining o'qitish usullari.T., 19
- 7 Yo'ldoshev J.G. Yangi pedagogik texnologiya: yo'nalishlari, muammolari, echimlari. «Xalq talimi», 1998. N4